

OSIGURANJE

NADZOR U OSIGURANJU

Dr Mladenka Balaban

**BEOGRADSKA BANKARSKA
AKADEMIJA**

ISTORIJAT

- Do 19 veka nije postojao nadzor u osiguranju I nisu se štitili interesi osiguranika
- Od 19 veka pojavljuju se prvi zakoni o osiguranju
- Posle II svetskog rata dolazi do formiranja nadzora u osiguranju u vidu inspektora osiguranja u Ministarstvu finansija
- Razvojem finansijskog tržišta, pod uticajem procesa globalizacije I decentralizacije formirale su se Agencije za nadzor banaka I osiguranja, koje danas rade centralizovano
- U zemljama u tranziciji zbog niskog stepena razvoja finansijskog tržišta postoje tradicionalni koncepti nadzora u osiguranju
- CILJ NADZORA JE RAZVOJ OSIGURANJA, ZAŠTITA TRŽIŠTA OSIGURANIKA, STABILNOST FINANSIJSKOG I EKONOMSKOG SISTEMA

SADRŽAJ I CILJ NADZORA

- Nadzor osiguranja kontroliše celokupnu delatnost osiguranja: pravnog poslovanja, finansijskog poslovanja, tehničkog I ekonomskog aspekta osiguranja, uključujući I računovodstvene aspekte osiguranja
- Najefikasniji nadzor je nadzor u jednom Nadzornom telu – Agenciji za osiguranje
- Jedna od najbitnijih funkcija Nadzora je davanje dozvola za rad osiguravajućim kompanijama
- Sadržina nadzora:
 - Sigurnost poslovanja
 - Kontrola akata I pravilnika
 - Kontrola tarifa
 - sprovođenje Zakona o osiguranju u pogledu osnivačkog kapitala
 - Kontrola solventnosti

Propisi u osiguranju u razvijenim zapadnoevropskim zemljama su Direktive EEZ I EU

SADRŽAJ I CILJ NADZORA

- Jedno od najvažnijih pravila u osiguranju EU jeste razdvajanje životnog od neživotnih osiguranja
- Osiguravajuće kompanije koje već posluju kao mešovite mogu nastaviti poslovanje uz vođenje posebnog računovodstva za životna I posebno za neživotna osiguranja
- *Iskustva u Srbiji:* Zakon definisao razdvajanje ali nije primenjeno jer se smatralo nemogućim poslom
- *Iskustva u Republici Srpskoj :* postoji deo zakona koji razdvaja oba vrste osiguranja, ali se može nastaviti raditi I kao mešovito osiguranje
- Ciljevi razdvajanja životnog od neživotnog osiguranja je lakša kontrola poslovanja I očuvanje fondova životnih osiguranja. Lakše se utvrđuje da li su premije I rezerve u skladu sa zakonom
- Nadzor se vrši u skladu sa zakonskim I podzakonskim aktima počev od dozvole za rad, poslovanja osiguravajućih kompanija na finansijskim tržištima, lizing poslova I sl. (U Nemačkoj je na primeZakonom o osiguranju definisan ceo delokrug rada osiguravajućih kompanija, dok je u ostalim zemljama Zakon definisao samo poslove osiguranja, dok ostale poslove deginiše zakon o privrednim društvima)

NADZOR U TOKU OSNIVANJA

- Zadaci nadzora u toku osnivanja su da se utvrdi da li su zadovoljeni Zakonski normativi za osnivanje osiguranja.
- 1. MINIMALAN KAPITAL – može biti definisan zakonom o osiguranju ili može bit predvidjen planom osnivanja osiguravajuće kompanije
- 2. GARANTNI FOND - definisan zakonom tj Direktivama EU I minimalan kapital ne može biti manji od ovog iznosa.

Koliki treba da bude akcijski kapital???

Mora biti dovoljan za obavljanje delatnosti osiguranja predvidjenog u planu poslovanja za narednu godinu.

Ukoliko finansijskim planom nije predvidjen kapital, on ne sme biti ispod iznos minilanog kapitala.

NADZOR U TOKU OSNIVANJA

Postupak izdavanja dozvole za rad prema Direktivama EU:

- Forma (vid akcionarsko društva ili DOO)
- Obezbedjenje minimalnog kapitala
- Analiza poslovnog plana I finansijskog plana, posebno troškova I godini poslovanja
- Specifičnost u odnosu na Zakon zemalja u tranziciji – Moraju se dati podaci o budućim akcionarima I njihovim udelima, kako bi se utvrdila njihova podobnost kao osnivača (Italija, Finska, Belgija, Nemačka I Velika Britanija).
- Podaci o budućem menadžmetu (ocena stručnosti)

NADZOR U TOKU OBAVLJANJA DELATNOSTI

- Nadzor u toku obavljanja poslova osiguranja odnosi se na:
 1. Kontrolu MARGINE SOLVENTNOSTI –višak likvidne imovine nad obavezama osiguravača
 2. Visine GRANTNOG FONDA – služi za trajno izvršavanje obavezaNadzor u toku poslovanja podrazumeva kontrolu kako u prostorijama osiguravajuće kompanije tako i u pogledu dostavljanja finansijskih izveštaja Agenciji za nadzor.

Kontrola se vrši svake godine u razvijenim zemljama, dok u zemljama u tranziciji svake III godine.

MARGINA SOLVENTNOSTI

**MARGINA SOLVENTNOSTI = UKUPNA AKTIVA-OBAVEZE DRUŠTVA-
PRENOSNA PREMIJA- REZERVISANE ŠTETE –
NEMATERIJALNA ULAGANJA – GUBITAK**

Prema Direktivama EU margina solventnosti se obračunava na sledeći način:

Za **neživotna osiguranja** margina solventnosti se izračunava na tri načina:

- Premijska osnova
- Štete
- Minimalni garantni fond

Margina solventnosti predstavlja najveći iznos od dobijena tri zahteva.

Margina solventnosti se određuje korišćenjem premijske osnove, tako što se izračuna:

- 18% na prvih 10 miliona EUR bruto fakturisane premije za jednu poslovnu godinu;
- 16% na ostatak bruto fakutrisne premije ostvarene u jednoj poslovnoj godini.

MARGINA SOLVENTNOSTI

Štete kao osnovica izračunavanja margine solvnetnosti

Margina se izračunava fiksnim koeficijentom koji je određen direktivama EU

- 26% na prosečan nivo štete za 3 tj 7 godina čija je vrednos do 7 miliona eura
- 23 % na ostatak šteta preko 7 miliona eura
- **$0.26 * \min (S, 7M) + 0.23 * (S - 7M)$**

MARGINA SOLVENTNOSTI

ZA ŽIVOTNO OSIGURANJE

- Margina se izračunava fiksnim koeficijentom koji je određen direktivama EU
- a) 4% NA MATEMATIČKU REZERVU UMANJEN ZA IZNOS PRENET U REOSIGURANJE
- b) Množenje 0.3% na rizični capital, koji je umanjen za iznos matematičke rezerve

MARGINA SOLVENTNOSTI

3. Minimalni garantni fond

- Minimalni garantni fond koji je propisan direktivama EU
 1. Za neživotna osiguranja 200.000 – 1.400.000 eura
 2. Za životna osiguranja 800.000 eur

NADZOR U RAZVIJENIM ZEMLJAMA

- SKANDINAVSKE ZEMLJE
- Integrisan nadzor zbog veoma dobro razvijenog finansijskog sektora
- Nadzor obavlja Agencija za osiguranje, a Ministarstvo finansija posredno kontroliše njihov rad

FINSKA

Jedina skandinavska zemlja koja nema jedinstven nadzor

Razlog leži u veoma bitnoj ulozi osiguranja, a to je obavljanje poslova obaveznog zdravstvenog I socijalnog osiguranja

Nadzor vrši Ministarstvo za zdravlje I socijalna pitanja

BELGIJA

Nadzor obavlja Biro za integrisani nadzor I Komisija za osiguranje

Komisija ima veća ovlaštenja (dozvola za rad) I ono podnosi izveštaje Ministarstvu finansija

NADZOR U RAZVIJENIM ZEMLJAMA

FRANCUSKA

Osiguranje predstavlja oslonac ekonomskog razvoja

Najbolje uređeno zakonodavstvo u osiguranju

Nadzor vrše 2 Komisije:

1. Komisija za kontrolu osiguranja
2. Komisija za organizaciju osiguranja

U obe Komisije su uključeni najeminentniji stručnjaci iz oblasti osiguranja

Komisija se sastaje dva puta godišnje.

NADZOR U ZEMLJAMA U TRANZICIJI

Tradicionalni koncept nadzora u osiguranju

Nadzor vrši Ministarstvo finansija, Centralna banka ili Agencije za osiguranje

BUGARSKA

Nadzor obavlja:

- Uprava za nadzor koja donosi odluke vezane za poslovanje osiguravajućih kompanija, podnosi izveštaje Ministarstvu finansija
- I Nacionalni savet osiguranja daje I oduzima dozvole za rad osiguravajućih kompanija

NADZOR U ZEMLJAMA U TRANZICIJI

ČEŠKA

Nadzor vrši Ministarstvo finansija koje podnosi izveštaje Vladi Češke.

Finansijski inspektori moraju biti ugledne ličnosti iz oblasti osiguranja i moraju ispunjavati uslove propisane zakonom.

SLOVENIJA

Nadzor obavlja Agencija za osiguranje koje je u svojstvu pravnog lica

Izveštaje o radu podnosi Vladi Slovenije

Pitanja vezana za davanje dozvola za rad donosi Senat kao nadzorno telo Agencije

NADZOR U REPUBLICI SRBIJI

Na osnovu Zakona o osiguranju i Zakona o dopunama Zakona o Narodnoj banci Srbije iz 2004. godine, nadzor nad celokupnim finansijskim sektorom u zemlji, u koji spada i delatnost osiguranja, poveren je Narodnoj banci Srbije.

U skladu sa zakonskim ovlašćenjima, navedenim u članu 149. Zakona o osiguranju, nadzor Narodne banke Srbije nad poslovanjem društva za osiguranje obuhvata:

- Obavljanje delatnosti osiguranja u skladu sa izdatom dozvolom;
- Nadzor nad zakonitošću rada društva;
- Usklađenost opštih akata društva sa zakonom i drugim propisima;
- Način utvrđivanja tehničkih rezervi;
- Likvidnost i solventnost u obavljanju delatnosti osiguranja;
- Izvršavanje preuzetih obaveza po osnovu ugovora o osiguranju;
- Deponovanje i ulaganje sredstava osiguranja u skladu sa zakonom;
- Sprovođenje mera koje je naložila NBS; I ostalo

NADZOR U REPUBLICI SRBIJI

Ovaj Zakon predviđa da ukoliko NBS može istovremeno da izrekne više mera, najpre će izreći onu meru koja je najmanje nepovoljna za društvo. Takođe, primarni cilj nadzora nad osiguranjem, pored zaštite prava osiguranika, trebalo bi da bude i zaštita domaćih osiguravača, kao i zadržavanje sredstava osiguranja za ulaganje u zemlji. Time se pozitivno utiče na platni bilans zemlje.

Da bi realizovala postavljene ciljeve u stanju koje je zatekla na tržištu osiguranja, Narodna banka Srbije je svoje aktivnosti istovremeno usmerila u više pravaca:

- ***Stabilizacija sektora***
- ***Vraćanje poverenja javnosti u sektor osiguranja***
- ***Kreiranje osnove za razvoj sektora***
- ***Razvoj funkcije supervizije***
- ***Kontinuirana edukacija zaposlenih***

NADZOR U REPUBLICI SRPSKOJ

- **Agencija za osiguranje Republike Srpske** osnovana je Zakonom o društvima za osiguranje, kao samostalna i neprofitna institucija Republike Srpske sa svojstvom pravnog lica i sjedištem u Banjoj Luci, koja za svoj rad odgovara Narodnoj Skupštini Republike Srpske.

Agencija za osiguranje Republike Srpske ima regulatornu i nadzornu funkciju u cilju zaštite lica koja imaju pravo na osiguravajuće pokriće i naknadu iz osiguranja kao i dobrobit industrije osiguranja.

Nadležnosti Agencije za osiguranje Republike Srpske utvrđene su Zakonom o društvima za osiguranje, Zakonom o posredovanju u osiguranju i Zakonom o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 17/05, 01/06 i 64/06).

- **Regulatorni ciljevi** Agencije za osiguranje RS su:
 - nadzor nad primjenom zakona i podzakonskih akata iz oblasti osiguranja i drugih propisa;
 - regulacija rada društava za osiguranje i posrednika u osiguranju;
 - stvaranje povjerenja tržišta u poslove osiguranja;
 - sprečavanje finansijskog kriminala, bilo zabranom obavljanja poslova osiguranja koji su u suprotnosti sa zakonom, ili poslova u onom dijelu u kojem bi društva za osiguranje u Republici Srpskoj mogla biti iskorišćena u svrhe koje su povezane sa finansijskim kriminalom;
 - edukacija o koristima i rizicima koji su povezani sa različitim vrstama neživotnog i životnog osiguranja i ostalim ulaganjima u Republici Srpskoj, kao i pružanje odgovarajućih informacija i savjeta;
 - savjetovanje i zaštita potrošača u skladu sa prirodom uključenih rizika i stepenom iskustva i stručnošću potrošača.

NADZOR U REPUBLICI SRPSKOJ

- Agencijom upravlja Upravni odbor. Upravni odbor sastoji se od predsjednika i četiri člana, koje imenuje i razrješava Narodna skupština Republike Srpske.
- Agencijom rukovodi direktor Agencije. Direktora imenuje i razrješava Narodna skupština Republike Srpske.
- Agencija podnosi, izvještaj o stanju sektora osiguranja u Republici Srpskoj i izvještaj o poslovanju i radu Agencije, Vladi Republike Srpske i Narodnoj skupštini Republike Srpske.